

Flexibel boeren met winst onder de streep

Na meer dan tien jaar in maatschap neemt Gerwout Netjes volgend jaar het bedrijf van zijn ouders over. In de tussentijd is het bedrijf verhuisd van Kampen naar Eemdijk en zijn er weidevogels en vossen bijgekomen. Het doel: flexibiliteit behouden om mee te kunnen bewegen met wat de toekomst zal brengen.

TEKST GRIETJE DE VRIES

Terwijl in het voorjaarszonnetje al een paar plezierboten het melkveebedrijf voorbijvaren, vertelt Gerwout Netjes (29) over de eerste jaren aan de Eemdijk. In 2010 verhuisde de familie Netjes vanuit Kampen, omdat ze plaats moesten maken voor een nieuwe nevengeul van de IJssel. Na wat bedrijfsbezoeken in de noordelijke provincies kwamen ze uit in Utrecht. Het bedrijf in Eemdijk was startklaar om erin te trekken, met wat oudere gebouwen, een nieuwe stal uit 2007 en inclusief 65 hectare grond. Daar was meer dan genoeg ruimte voor de destijds 110 koeien. 'Het klinkt misschien niet heel logisch dat een boer uit Overijssel naar het midden van het land verhuist, maar hier voelden we ons het meest thuis.' De verhuizing bood de familie Netjes ook de kans om het bedrijf samen met Gerwout, die in 2007 in maatschap kwam, opnieuw te beginnen. 'We konden meteen alles gelijkmatig verdelen. We hadden de mogelijkheid om alle processen te herstructureren en daardoor is het bedrijf in mijn ogen meteen stabiel voor de toekomst', vertelt Gerwout. Na de verhuizing bleven de koeien binnen. Tot vorig jaar. Vanwege de hoge weidepremie van twee euro per 100 kilo melk is het bedrijf

BEDRIJFSPROFIEL

eigenaren	Gerwout (29) (foto), Gerrit (66) en Willy (64) Netjes
aantal koeien	175
aantal stuks jongvee	105
rollend jaargemiddelde	9600 4,27 3,64
grondgebruik	100 ha, waarvan 22 procent natuurbeheer
rantsoen	gras- en maiskuil met krachtvoer

toen weer begonnen met weidegang. ‘Misschien dat de alleroudste koeien nog in Kampen hebben geweid, maar de jongere koeien hebben nooit geleerd hoe ze moeten grazen. Die kunnen alleen maar happen. Daarom hebben we ze eerst ook in lang gras gejaagd. Daar konden ze toch wat binnenkrijgen en wel de smaak te pakken krijgen.’ Om de eerste keer naar buiten in goede banen te leiden, werd er achter de stal een stevig hekwerk geïnstalleerd. Hier konden de koeien in kleine groepen even wennen aan de buitenlucht voor ze doorgingen naar het weiland. Daarnaast hing de familie Netjes een aantal dagen van tevoren al stroomdraad in de stal, zodat de koeien daar ook alvast kennis mee konden maken. ‘Eigenlijk ging het verrassend goed de eerste dag. Stukje bij beetje stonden uiteindelijk alle koeien buiten. We hebben maar weinig koeien uit de sloot hoeven halen.’

Het afgelopen jaar beschouwt Gerwout wel als leerjaar. ‘Je moet niet verwachten dat de koeien gelijk begrijpen hoe ze moeten grazen, dus stuurden we ze goed gevuld de wei in. De bedoeling is dat we ze dit jaar hongeriger de wei insturen, zodat ze meer gaan grazen.’ Volgens Gerwout kun je er dan wel op rekenen dat de koeien een dip krijgen, maar om wat te bereiken met weidegang moet je doorzetten. Ook de pinken en kalveren gaan naar buiten, zodat die meteen leren hoe ze moeten grazen. ‘Het kan zomaar zijn dat de oude koeien het straks moeten afkijken van de jongere dieren.’

Ooievaars en vossen op de loer

Van de 100 hectare grond die intussen bij het bedrijf hoort, zit 22 procent in zwaar beheer. ‘Dit is goed voor de

vogels en wij kunnen dit goed inpassen in het rantsoen door te compenseren met krachtvoer.’ Een gedeelte van de percelen van Netjes is kruidenrijk grasland. Daarnaast hebben de melkveehouders op drie percelen een stuk plasdras en een groot deel van de percelen heeft een verlate maaidatum.

Gerwout is bestuurslid bij Collectief Eemland, een vereniging die zich bezighoudt met agrarisch natuurbeheer en weidevogelbeheer, met boeren en burgers. ‘Heel Eemland doet fanatiek mee met alle vormen natuurbeheer. Wat wij hier doen, is maar gemiddeld. Veel boeren zijn er heel serieus mee bezig.’

Helaas heeft de regio veel last van predators die het op de weidevogels gemunt hebben. Zo zijn er ooievaars, reigers, hermelijnen en veel vossen in het gebied. ‘Als een jonge vogel door een vos gepakt wordt, is dat heel jammer van alle inzet die je als boer gedaan hebt. Daar kun je echt wel moedeloos van worden.’ Om aan te geven hoeveel vossen er zijn, vertelt Gerwout dat er jaarlijks meer dan zestig vossen worden geschoten door de jagers.

Sommige dieren, zoals ooievaars en reigers, zijn beschermd en wekken daardoor ook frustratie op. ‘Amper een kilometer verderop hebben ze een nest voor ooievaars neergezet. Dat vinden de dorpsbewoners heel leuk, maar het betekent voor mij dat ze hun eten ook in het grasland gaan zoeken.’

Om toch wat te doen tegen de grote predatiedruk plaatst Gerwout dit jaar een vossenraster, waarbij er draden boven de sloot worden gehangen. ‘Hopelijk kunnen er dan geen vossen meer op het perceel komen en heeft het weidevogelbeheer meer succes.’

▲
Linkerpagina: In de stal staat zowel het jongvee als het melkvee

Boven links: Netjes installeerde vorig jaar een stevig hekwerk om het loslaten van de koeien in goede banen te leiden

Boven rechts: De hele veestapel van Netjes bestaat uit holsteins

▲
Netjes melkt in een 28 stands-binnenmelker uit 2007

Natuurbeheer heeft volgens Gerwout een belangrijke maatschappelijke functie, maar is lastig te rijmen met de nieuwe eisen van kringlooplandbouw. ‘Met veel grond in natuurbeheer wordt het toch knap lastig om 65 procent van je eiwit van eigen grond te halen. Daar werk je monocultuur wel mee in de hand, terwijl de overheid juist meer biodiversiteit wil. Biodiversiteit en de eisen omtrent eiwit van eigen land passen gewoon niet bij elkaar en hebben geen goed verdienmodel.’

Alleen maar holstein

De 175 koeien van de familie Netjes worden gemolken in een 28 stands-binnenmelker die al in de stal stond bij de aankoop van het bedrijf. De carrousel voldoet prima, al zou Gerwout er zelf niet voor gekozen hebben. ‘Het melken werkt best prettig zo, maar het schoonmaken kost wel erg veel tijd. Die zou ik wel anders willen besteden.’

De koeien produceren gemiddeld 9600 kg per jaar, met gehalten van 4,27% vet en 3,64% eiwit. ‘Dat hoge eiwitgehalte is ook wel iets waar we op gefokt hebben de afgelopen jaren. We hebben graag hoge gehalten, aangezien dat voor een hogere melkprijs zorgt. Een bekende van me zei ooit: met een hogere melkopbrengst heb je een hogere kans op winst onder de streep. Die uitspraak

heb ik altijd onthouden en ik denk dat daar zeker een kern van waarheid in zit.’
 Om de gehalten in de hoge regionen te houden, gebruikt de familie alleen maar CRV-stieren met een plus voor vet en eiwit. ‘Gebruik nooit een stier met een kenmerk dat je niet in je veestapel wilt hebben. Je moet niet een stier gebruiken om bepaalde kenmerken te willen corrigeren.’ Netjes gebruikt het SAP en kiest zes of zeven stieren waar hij mee wil fokken. Dat zijn voornamelijk genoomstieren en momenteel worden Ranger, Magister, Lunar, Lustrum en E-Profit gebruikt. In het verleden werden ook wel teststieren ingezet vanwege de prijs, maar volgens Gerwout is het prijsverschil tussen teststieren en genoomstieren nu lager. ‘We willen functionele koeien fokken en een makkelijk werkbaar veestapel. We fokken niet alleen maar op melk, vaak zie je bij stieren met een grote plus voor melk ook een hogere hoogtemaat. In mijn ogen leidt dat uiteindelijk niet naar een koe met een goede levensduur. Koeien kunnen dan wat uit balans zijn en missen dan kracht.’
 Gerwout zet alleen maar holsteinstieren in. In het verleden heeft de familie wat lastige kalvingen gehad met Belgisch witblauw en ze zijn er daarom van afgestapt. ‘Koeien die een zware kalving hebben gehad, verliezen altijd melk. Dat kun je met de opbrengsten van een

▼
Achter het bedrijf ligt een kavelpad en de voeropslag

zwaar Belgisch-witblauwkalf niet terugverdienen. Kalveren zijn financieel gezien louter ballast, echt geen rendabele tak van sport.'

Niet besparen op voer

Om de rendabiliteit van het bedrijf zo hoog mogelijk te houden is er bewust niet geïnvesteerd in een grote vee-stapelgroei na het afschaffen van het melkquotum. De groei van vijftien koeien die er wel was, is gecompenseerd met extra grond om niet te intensief te worden. 'Onze strategie is altijd om balans in het bedrijf te houden en stappen te nemen die in verhouding staan tot het bedrijf', zegt Gerwout. 'De kracht van het bedrijf zit in niet tot het gaatje gaan. Met grote groei moet je jezelf echt afvragen waar je mee bezig bent.'

Investeringsen doen Gerwout en zijn ouders dan ook niet zomaar, alleen als er een duidelijke gedachtegang achter zit en het onder de streep wat oplevert. Het doordachte investeren houdt echter niet in dat ze overal op bezuinigen. 'Voor bijvoorbeeld, daar moet je nooit zuinig mee omgaan. Meer voeren leidt vaak tot minder problemen. Minder voeren is dus een verkeerde bezuiniging. Bij ons zijn de voerkosten wel de hoogste post met ruim 10 cent krachtvoerkosten, maar als het goed loopt, hoef je niet veel te veranderen.'

Het rantsoen bestaat uit 70 procent gras en 30 procent maïs, aangevuld met krachtvoer. Het voeren en oogsten doet de familie grotendeels zelf. Vandaar dat er in de machineloods naast vier trekkers ook flink wat machines zijn te vinden. 'Wij zijn niet het type boer dat op het terras gaat zitten toekijken hoe de loonwerkers aan het maaien zijn. Soms hebben we wel een zzp'er die meehelpt, maar over het algemeen zetten we het werk met z'n tweeën rond. En zolang je de machines goed onderhoudt, gaan ze jaren mee. Dat is dan ook een prima rendabele investering.'

Stapsgewijs overnemen

Gerwout is van plan om in 2020 officieel het bedrijf over te nemen, maar volgens hem is dat alleen nog een stap op papier. 'Stapsgewijs heb ik de afgelopen jaren steeds meer taken van mijn vader overgenomen. Mijn vader geeft nog wel steeds veel adviezen, waar hij hopelijk niet mee op gaat houden zodra ik het heb overgenomen. Het werkt erg goed samen, we kunnen altijd zeggen wat we vinden en willen. Ik denk dat sommige boeren daar een stuk starrer in kunnen zijn.'

Op het erf staan twee woonhuizen, het ene voor Gerwout en zijn vriendin Marieke en het andere voor Gerwouts ouders Gerrit en Willy. Dat komt goed van pas, want de ouders van Gerwout werken nog veel mee op het bedrijf. Zolang zijn ouders mee willen werken, doen ze het samen. Na de overname is het volgens Gerwout geen optie om grote stappen te zetten en moet hij eerst financieel ruimte creëren voordat hij nieuwe stappen zet. Ontwikkeling moet dan ook geleidelijk gaan, zodat hij een lagere financiering op het aantal koeien kan houden. 'Door niet te zwaar gefinancierd te zijn houd je flexibiliteit. En die is nodig, aangezien de toekomst altijd gestuurd wordt, bijvoorbeeld door wet- en regelgeving. Je moet kunnen anticiperen op wat gebeurt. Voorlopen is niet per se nodig, maar je moet wel kunnen meebewegen. Je moet niet denken dat je iets kunt tegenhouden door dwars te liggen.'

Boven de sloot is stroomdraad gespannen om vossen tegen te houden

De 175 koeien krijgen een rantsoen van gras- en maïskuil met krachtvoer

Netjes doet veel landwerk zelf, wat leidt tot een goed gevulde loods

